

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

Capvt LXI. Regum, Principumq[ue] peccata, in sacris historijs, bello punita.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

Hæc plaga longè tristior fuit, quàm si victi & sub jugum missi fuissent, aut quamcumque etiam durissimam seruitutem seruissent. Vt ergo tandem iusta causa & vera religio triumpharet, coacti sunt vel inuiti Israëliti Dei omnipotentiam agnoscere, & Arcam cum donarijs, mala à Numine illata testantibus, honorifice remittere. Sic, tempore Iudicium, diuina sapientia bellis & iustitiæ pariter, & gloriæ suæ satisfecit.

C A P V T LXI.

Regum Principumq; peccata, in sacris historijs bello punia.

Calamitates publicas multi traducunt; multi communibus ac priuatis ærumnis in tristitiam conijciuntur; claudibus tam luculentis multi irascuntur; & veluti Hecuba in canem versa, aguntur nunc ad Deum, nunc ad homines conuictijs lacerandos. Hi nimirum malè comparatos habent animos, quia in lege Domini non meditantur, neque sunt in charitate radicati. Aliter cogitant, quorum animos cælestis magister Spiritus Dei instruxit. Non indignantur, quia in aduersis beneuolentiam agnoscunt. Non traducunt, quia sciunt iustitiam diuinam. Neque mœstitia contrahuntur, quia vident virtutis occasionem, exercitiumque sibi offerri. Enimuerò neque mirantur quidem, quia nihil illis nouum atque insolitum videtur contingere si res humanæ turbantur. Perspectum enim habent, homines in hæc mala conditos, & à primordio mundi semper in terris fuisse calamitates. Meminerunt igitur, Numini ex æquo omnes debere patientiam, gloriam, gratiasque, quòd seueris, sed iustissimis iudicijs delicta puniens, fideles suos potiùs temporarijs exerceat disciplinis, quàm supplicijs relinquat æternis. Facile iram omittit, qui gratiam factam agnoscit. Quisquis beneuolentiam paternam, inter flagella, didicit amare, cum sentit ictus, debito rem se fatetur, non præstat murmuratorem. Denique discipuli Christi non sunt, qui nesciunt sibi à Magistro suo promissas esse persecutiones. *Non veni pacem mittere, sed gladium, ait. Qui tempora Matth. 10. 34.* nostra mirantur tamquàm iniqua, qui accusant tamquàm infelicia, qui deplorant tamquàm calamitosa, animo respiciant ad secula an.

la antiqua eluuiouibus inundata, incendijs infumata, bellis exercita; pestilentijs exagitata. Si rectè rationem inimus, penè continuò fuère in terris eiusmodi malorum procellæ, raris malatiæ alcedonijs mitigatæ. Quid mirum? si Deus flagella non subtrahit? etiam homines sua scelera continuauerunt. Quod sanè iudicum tempore factum ostendimus. Idem factum est etiam tempore Regum.

II.

1. Reg. 15. 17.

Saul primus inter reges Israelitarum, cum parvulus esset in sculis suis, quàm mirabili providentia Numinis ad sceptrum promotus est? Ob peccata Amalec iussus bellum facere Amalecitis; bellum fecit, sed non eo, quæ iussus est, modo, idcirco cum tota posteritate sua priuatus est iure regnandi, amissoque & filio primogenito, & exercitu, vitam quoque amisit. Præceptum à Deo datum erat: *Vade, & interfice peccatores Amalec, & pugnabis contra eos usq; ad internecionem eorum.* Peccatum fuit: quia *versus ad pradam est, & fecit malum in oculis Domini.* Secuta est pœna: *Pro eo ergo, quòd abiicisti sermonem Domini, abiicit te Dominus ne sis rex.*

Ibid. v. 18.

Ibid. v. 23.

2. Reg. 31. 2.

Iam meruerat regno spoliari, nec tamen desinebat peccare Saul, & delicta delictis addere, itaque *Philisthym pugnabant aduersum Israel: & fugerunt viri Israel ante faciem Philisthym, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe. Irrueruntq; Philisthym in Saul, & in filios eius, & percusserunt Ionathan, & Abinadab, & Melchisua filios Saul, totumq; pondus prælij versum est in Saul: & consecuti sunt eum viri sagittarij, & vulneratus est vehementer à sagittarijs.* Quia autem vnum ei vulnus non sufficiebat, Ajax factus, ipse in gladium suum inebuit. *Mortuus est ergo Saul, & tres filij eius, & armiger illius, & vniuersi viri eius, in die illa pariter.* Diligenter & clarè illi Samuel Domini voluntatem indicarat. Quia ad Prophetas, ad videntes, ad eruditos, ad sacerdotes pertinet instruere, admonere, exhortari, opportunè atque importunè increpare, legem & mandata Domini exponere, ne Reges & Principes in iram Dei incurrant; ut voluntate diuina cognita, errantibus veritas patefiat, timidis addatur fortitudo, maleuolis charitas restauretur, stantibus maneat perseverantia inconcussa; denique ut protectio paterna Numinis non subducatur. Quòd sicubi peccatum est, Samuelis exemplo, nullius offensa metui debet, ac, dum hominem veremur,

Deum

Deum contemnamus. Magnates autem, & summa capita, ne-
 putent, se supra obedientiam esse. Quamcumque quis in alto sit
 loco constitutus, tamen infra rationem, infra Dei ministros, in-
 fra Deum est; cui non obedire, est quasi peccatum ariolandi, ait
 Samuel. Et alio loco ait Scriptura: *Qui superbierit nolens obedire*
sacerdotis imperio, ex decreto iudicis morietur homo ille. Mortuus est
ergo Saul, & tres filij eius, & armiger illius, & uniuersi viri eius, in die
illa pariter. Victus est ergo Saul, quia seipsum non vicit, vt Pro-
 pheta, immò Dei mandato se subijceret: cui quisquis se potest
 subijcere, potest & hostes subijcere sibi. *Hinc, ait S Gregorius,*
per Salomonem in ostensione obedientia dicitur: Vir obediens loquetur
victorius, quia dum aliena voci humiliter subdimur, nosmetipsos in cor-
de superamus. Quid ad me Samuel, poterat dicere Saul? vici; spo-
 lia sunt in mea manu, armenta in victimas cedent; noui & ego,
 quid ad Domini gloriam spectet. Habeo multos in aula mea, qui
 Prophetæ contraria suadent; faciam igitur, quod mihi videtur.
 His talibus respondet D. Bernardus: *In quo inobedientia crimen*
absq; dubio sit, apud Samuelem aduertite: Quasi, inquit, peccatum ari-
olandi est repugnare, & quasi scelus idololatria, nolle acquiescere: vt non
insonis simplex ipsa transgressio, sed voluntatis superba contentio scelus
idololatria reputetur. Non est enim id ipsum nolle obedire, & non obe-
dire. Hoc quippe interdum erroris est: nonnumquam & infirmitatis:
illud verò aut odiosa pertinacia, aut contumacia non ferenda. Qui-
eumque igitur, mandatis Dei insuper habitis, qui spreta religione
 arma sumunt, armis hostiū victi merentur interire. Veteres Ro-
 mani, militiæ laudibus insignes, vsque ad superstitionem, fuerunt
 augurum & religionum obseruantes. Sunt apud Christianos mul-
 ti, apud quos præda, & amplificatio regionis primum locum te-
 nent, quidquid Samueles moneant, & reclamant. Quid igitur
 mirum est, si iudex supremus de cælo prospiciens, atque inobedi-
 entem superbiam videns, sinat eos interire?

Sauli occiso Deus alterum regem substituit Dauidem. Qua-
 lem domi bellique virum? qualem Dei seruum & cultorem? Sed
 in solio erat, sed erat in potestate ac prosperitate. Nimis multis
 exemplis docemur, eis quibus plus licet, plus libere, & virtutem
 potentia facilius, quam disciplina succumbere. Itaque inter fe-

1. Reg. 15. 23.

Deuter. 17. 12.

1. Reg. 31. 6.

S Gregor. lib.

35. moral. c. 12.

S. Bernard in
 tract. de præ-
 cepto & dō
 peccat.

III.

2. Reg. 11. 2.

lices rerum successus, accidit, ut surgeret David de strato suo post meridiem, & deambularet in solario domus regia: viditq; mulierem se lauantem, ex aduerso super solarium suum, erat autem mulier pulchra valde, &c. Misit itaque David nuntys tulit eam. Fecunda sunt

Ibid. v. 27.

scelera, facile multiplicantur. Quare ex adulterio, mox natum est homicidium & litteræ Vriæ. Hæc duo peccata rex, & tantus antea Dei amicus perpetravit. Et displicuit verbum hoc, quod fecerat David coram Domino; qui misit ad eum Nathan Prophetam, qui inter multas exprobrationes ei dixit: *Vriam Hethaum percussisti gladio, & uxorem illius accepisti in uxorem tibi, & interfecisti eum gladio filiorum Ammon. Quamobrem non recedet gladius de domo tua usq; in sempiternum.* Quæ mala cum pluribus alijs in eum irrunt, etiam post seriam poenitentiam peractam.

2. Reg. 12. 9.

IV.

Vnicum adulterium diuina iustitia tot mortalium cadibus, & tanto sanguine diluit. Quid merebitur intemperantia libidinum, quæ totas prouincias peruadit? quæ poenâ plectetur tanta corruptela morum, tot vagi concubitus, tam aperti pellicatus, adeò violenta stupra, adeò libera adulteria, adeò nefatidi incestus, & flagitia ab ipsa natura abhorrentia, quibus tota regna defœdantur? Castigantur furta, plectuntur homicidia, in impunitatem nimis leniter animaduertitur. Negligentia puniendi, audaciam parit peccandi. Hoc enim in genere aut leges seueritatis oblitæ sunt, aut potentia peccantium executionem retardat. Quid ab illis speres, qui negant se præcepta pudicitia posse perferre? carere arbitrij libertate? eandemque hac in re asserunt esse hominis & canis, conditionem; paremque cibi & Veneris necessitatem? Vbi veræ religioni locus esse potest, si talibus principijs ianua aperitur? Quid mirum, tot fidei naufragia audiri? quid iniquum, eos in manus hostium tradi, qui se ipsos in tantas fœditates tradiderunt? *Nisi Dominus exercituum reliquisset nobis semen, quasi Sodoma fuissetis, & quasi Gomorrha similes essemus. Audite verbum Domini, principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei nostri populi Gomorrha. Quò mibi multitudinem vicularum vestrarum? dicit Dominus, &c. Ne offeratis ultra sacrificium frustra incensum abominatio est mibi. Causam igitur maximam habent Principes vt licentiam corrigant, libidinem refrænent, legibus*

Ma 1. 9.

peccatis

poenis coërceant, omnes sine discrimine cohibeant. Quòd si non omnium animos possunt emendare, impetum tamen lasciuia possunt comprimere. Quos non facit castos virtus, saltem metus faciet continentes. Sin autem magistratus vel non possunt, vel non volunt hic vigilare, quid mirum est, si veniant vndecumque, qui gladio, fame, tormentis deliciarum desideria excludant, vel qui moribus non emendantur, mortibus deleantur?

Neque opus est, pluribus confirmare, impudicitiam publicis urbium & regnorum exitijs à Deo puniri. Docuit id totius mundi interitu cataclysmus; docuerunt Sodomorum igniti nimbi; docuerunt caedes Beniamitarum; docuerunt omnium regnorum calamitates. Asia, Graecia, Africa, cum in manus Barbarorum venirent, vnum erant lupanar. Ea de causa & Israel, & Iudaei ducti sunt in captiuitatem. Non tacuit id Ieremias, cuius haec sunt: *Quis dabit capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum? & plorabo die ac nocte interfectos filia populi mei. Quis dabit me in solitudine diuersorum viatorum, & derelinquam populum meum, & recedam ab eis? quia omnes adulteri sunt, coetus prauaricatorum.* Ac rursum: *Quid dices, cum viderit te? tu enim docuisti eos aduersum te, & erudisti in caput tuum: numquid non dolores apprehendent te, quasi mulierem parturientem? Quòd si dixeris in cordo tuo: Quare venerunt mihi haec? Propter multitudinem iniquitatis tuae reuelatae sunt verecundiora tua, polluta sunt planta tua.* Iterumque: *Vnde & ego nudavi femora tua contra faciem tuam, & apparuit ignominia tua, adulteria tua, & hinnitio tuum, scelus fornicationis tuae: super colles in agro vidi abominaciones tuas.* Statum autem Iudaicæ Reip. qui haec fieri à Domino, meruit, his verbis indicauit Osee: *In malitia sua latificauerunt regem: & in mendacijs suis principes. Omnes adulterantes, quasi clibanum succensum à eoquente.* Atque haec de Hebraeis.

Chaldaeorum vastitas Babylone profecta est, extincta ciuitas, dirutum templum, vasa per hostium manus in fanum Beli deportata. Ita quod Chaldaei scortis peccarunt, Babylonijs armis punierunt. Quamquam nec ipsi meliores. Quis enim credat, Babylonem gente vlla fuisse castiorem? Illa mundi praedatrix, illa omnibus impurior, illa meretricum & lenarum regina, illa filiarum & matrum, vxorum & liberarum fuit prostitutrix. Quid ergo

V.

Ierem. 9. 2.

Ierem. 13. 16.

Osee. 7. 3.

VI.

ergo

ergo meruit? Quæ alienas libidines vltia est, suas auxit, donec data Medis & Persis, calamitatem geminauit. Tradita est Dei Ecclesia, sacerdotes, & Prophetæ, & Reges Babylonij, grauiora delinquentibus, sed reducta illis interfectis. Africa à crudelissimis barbarorum capta est, Wandalis nimirum, secta Arianis, scuitia immanissimis. Nulla pars imperij fauiores experta est victores. Causam vis nosse? Saluiantum audi: *Vitij alijs ceteras gentes, impudicitia seipsam vicit. Ac primum vt de impuritate dicamus, quis nescit, Africam totam obscenjs libidinum tedijs semper arsisse? non vt terram ac sedem hominum, sed vt Aetnam putes impudicarum flammarum fuisse. Nam sicut Aetna intestinis quibusdam natura fermentis ardoribus, sic illa abominandis iugiter fornicationum ignibus assuauit.* Ac rursum: *Quid ergo impudicitia atque impuritas, de qua loquor, numquid non ad euerisionem Afrorum sola sufficeret?* Idem de Romanis à Paulo deploratum ait; idem de Gallis præcipue Aquitanis queritur. Ab his Germania, aliæque nationes exemplum sumant, ne eorum vitia imitentur, quorum supplicia exhorrescunt. Sed hæc de Dauidis regis & peccatis & bellis satis.

VII.

Dauidi successit in regno Salomon, rex Hebræorum tertius, qui cum diuina sapientia, qua supra omnes mortales eminebat, diuitias, potentiam, gloriam & bonorum omnium copiam acceperat, longa etiam pace præ reliquis illius populi regibus cumulatus, templum à Dauide patre destinatum magnificentissime edificarat instruxeratque, in cuius dedicatione boum xx. ouium C. millia eoq; amplius immolarat. Insuper ob egregiam sapientie famam donis regum ac nationum egregie cultus lætissimam Palæstinæ pacem, rerumque omnium abundantiam & pepererat, & confirmarat. Sed illum quoque res nimium secundæ pessum dederunt. Nam ad extremum otij & bonorum copia tantum virum sui dissimillimum fecit, sapientiam in amentiam vertente luxurie. *Ille omnium mortalium sapientissimus, vxoribus Dcc. concubinis CCC. ysq; alienigenis impleuit regiam. Ab his iam senex perducitur ad cultum Deorum, aris quidem, ac templis dicatis. Vsq; est difficile est amare ac sapere etiam sapienti. Ergo iratus Deus per vatem præsignificauit fore, eius vt regnum distraberetur. Itaque anno regni sui & L. moriens, Roboam filium reliquit regni labantis heredem. Cura enim*

Herat, Turfellin in Epitom. hist. Ioseph. lib. 8. Antiq.

enim mulierum amoribus ita deditus deprauatusque esset, vt in earum gratiam idolorum cultui se penitus manciparet, in vltionem tanti sceleris, diuina iusticia vinctaque, statim illo e viuis sublato, scidit regnum ipsius, decem tribubus ad Ieroboam translatis, & duabus tantum filio Salomonis Roboamo relictis. Quanto cum gemitu dicit Scriptura: *Et auerterunt mulieres cor eius? tam sapientis? tam pacifici? & quod plus est, iam senis? Cumq; iam esset senex deprauatum est cor eius, ait sacra historia, per mulieres, vt sequeretur deos alienos.* 3. Reg. xi. 3.

Quid non possunt feminae? quid non poterunt apud insipientes? apud ebriosos, apud iuuenes? in ea ciuitate, cuius nulla pars est non plena sordibus? vbi ferè nulla platea, aut semita non est lustrum? vbi pænè omnia compita, omnes viae aut quasi foueae libidinum, aut quasi retia meretricum; vt etiam casti, & qui ab hac re penitus abhorrent, tamen euadere vix possint? Latronum quodammodo excubias videres, commeantium viatorum spolia captantes; aues illices, quae blanditiarum frequentium multitudine ita omnes admodum calles, omnes anfractus ac diuerticula occupassent, vt nullus fermè tam cautus sit, qui non in aliquos insidiarum laqueos incurrat, etiam qui se de plurimis expediuit. Hinc tot ruinae. Hinc animi tam efferati, vt aures ad omnem pietatem obturent; vt poenitentiam omnem exhorrescant, vt misericordiam Dei propellant, vindictam prouocent; bella & hostes excitent; & alios quoque, qui pro illis preces fundunt, impediunt. Clamor luxuriantium obrundit voces orantium. Ad talem ciuitatem, aut populum, aut prouinciam ait Dominus: *Super quo propitius tibi esse potero? filij tui dereliquerunt me, & jurant in his, qui non sunt dij: saturant eos, & mœchati sunt, & in domo meretricis luxuriabantur. Equi amatores & emissarij facti sunt: vnusquisq; ad uxorem proximi sui binniebat. Numquid super his non visitabo, dicit Dominus? & in gente tali non ulciscetur anima mea?* Ierem. 7. 7.

VIII.

IX.

Miseret me istorum iuuenum, quos cum aetas, cum sanguis feruidus, cum otium ad talia alliciat; etiam insuper impellit ipsa procacitas & impudentia, immò fraudulentia feminarum, quorum malitia tanta est, vt dicatur etiam ipsorum cacodæmonum astutias

T t t

astutias

M. Luther.
to. 7. leneas.
M. Henric.
Decimator
in exposit.
Psalmi 133.
M. Michael
Iulius conc.
4. de laudib.
coniugij.

astutias & sutelas superare. Audite, quid Lutherus recenset. Litteris memoriaeque proditum est, coniuges in quadam Germania vrbe ætatem egisse duos, qui ad eodẽ unanimis fuerint, concordiamque sic mutuò coluerint, vt dissidisse ferme numquam, aut simultatem habuisse aliquam sint visi, vel auditi. Quoniam autem pax inter coniuges est ingens bonum, vnde alia multa promanant; discordia autem certissima pestis & coniugum, & coniugiorum habetur, idcirco machinator ille malorum Saran omnem mouebat lapidem, nihilque ad summam diligentiam faciebat reliqui, isthanc vt ipsorum concordiam, coniunctionemque disturbaret. Et quamuis noctes diesque in hanc curam excubaret, effectum tamen id ipsum reddere haudquaquam illi licuit. Homines alioqui improbi, si quid obtinere nequeunt viribus aut humanis, aut diuinis, Acheronta mouent, vt id Tartareis viribus atque ope assequantur. Tunc autem Stygius Charon versis velis nauigauit. Nam eodẽ omne consilium frustra tentasset, illud tandem sibi faciendum putauit, vt vetulae cuiuspiam operã ad eam rem perficiendam vteretur. Anum igitur iam dudum Orco deuotam adit, mentem suam ei exponit, eamque, cui pro autoritate imperare posset, rogat, vt suam in gratiam, inter illos coniuges discordias velit seminare. Neque id eam gratis facturam ait, sed stipulata manu promittit, si quidem id efficiat, se ei præmij loco rubrorum calceorum par daturum. Accipit conditionem anus, neque diu meditat, qua arte velit hoc matrimonium tam sanctum disturbare; sed illico ad matremfamilias se se confert, ac hisce eam verbis affatur. Mea filia, amaui dudum te de virtute tua, optauique saepe mihi occasionem offerri tibi benefaciendi, nunc tandem aliquam nactus sum. Nam rem arcanam tibi significabo, quia tua causa doleo vehementer. Video enim te amore dignissimam, & nulli non marito optandam. Quare tantò magis miror, te à coniuge tuo non amari, sed simulatione amoris decipi, & cane peius & angue odio haberi. Nimirum aliam habet, cuius amoribus irretitus occupatur; cum illa consuescens agit; illam frequentat, &, vt scio, illam vult habere in vxorem, teque, vt amoueat, in animum induxit suum de medio tollere; ipse longè dignior, vt interimatur. Quamobrem si me audis, operam vti-

que

que dabis, ut illum anteuertens nouacula in torum tecum sumas, qua quidem guttur illi præcidas, vitamque eripias. Timidus ac suspiciosus est amor, facileque credit, quod meruit. Igitur & illa materfamilias vetula istius verbis fidem adhibens, cum perturbatur penitus, tum iracundia etiam stomachoque exardescit; sic prorsus, ut huius dicto audiens cultrum tonsorium secum in lectum sumat, & sub cervicali occultet, parata eo ipsum dormientem iugulare. Poterat hic anus non calceorum dumtaxat, sed etiam chirothecarum tria paria videri promerita, apud suum Dictatorem; sed illa ut insignitè ostenderet se calumniando excellere, ulterius progressa est. Cum enim in hanc mentem impulisset matronam, mox ad maritum quoque eius adiit, dictitans. Tu verò uxori istius tuæ in amoribus haud es. Hæc enim prostrata pudicitia, non solum alium habet te chariorem, cuius nuptias sperat, sed etiam ut nuptias promoueat, in animo habet, tibi acutè grauiusque dormienti nouacula guttur præcidere, vitamque exhaurire. Ut ne verò hæc fingi à me fortasse opinere, excute, quaeso, hoc vespere toral & segestria lecti, reapse comperies hæc tam esse vera, quam quæ verissima. Credidit maritus vetula, tantoque pertinacius credidit, postquam, excusso puluinari, rem sic se habere comperit, ut istud diaboli organum narrarat, vel fieri potius iusserat. Quapropter ira inflammatus ac furens, repertam nouacula in uxorem vitur ei que iugulum præsecat, vitamque innocentem miserandum in modum abrumpit. Aiunt hoc facto diabolum quidem pacto stetit, & anni par rubrorum calceorum attulisse, sed id ei non nisi è pertica suspensum porrexisset, cum dicto: *Ad te quidem hercle haud accessero, quippe qua me ipso omnia in partem peioris atque confelicitior.*

Quorsum hæc? ut palam fiat, quid possint mulieres, & inde viri iuuenesque fiant cautiore, quin & puella, quæ miserè decepta decipiunt, inducuntque & pariter in fraudem inducuntur, ut de nouo quotidie dicatur, *Et auerterunt mulieres cor eorum.* De tegam fraudem nouam, inauditam, & plus quam diabolicam, hoc est, muliebrem, quæ ni detegatur, causa erit ingentium peccatorum, quibus merito Deus ad nouas plagas irriteretur inferendarum.

II.

Neque miretur quis, si dixi, fraudem me detedurum plus quam diabolicam. Dudum dictum est:

Aspido quid peius? tigris. Quid tigris? damon.

Damone quid? mulier. Quid muliere? nihil.

Ne autem fingere quidquam existimer, magna belli capita possum producere ad testificandam, quæ reos fatentes, immò gloriantes audierunt; factum autem, apud plures, in publicis conuiujs recensuerunt.

It nona per cunctas, nec tristis fabulamensas.

Diu jam bellamus, nec dum debellauimus, quia etsi pax speretur & promittatur ab hominibus; nulla tamen sperari potest, aut impetrari à diabolis. Illi semper circumeunt, tamquam leones rugientes; contra illos semper est militandum. Vtuntur autem, partim apertis & aspectui obuijs armis; & partim occultis dolis. *Dolus an virtus, quæ in tali præsertim hoste requirat?* Audite dolum Orco patre, venefica matre dignum. Magnum duplicem exercitum diu habuimus, vidimus, sustentauimus. Magnus exercitus sine multis militibus fieri non potest. In multis militibus magnam necesse est esse varietatem. In hac igitur varietate etiam versabantur, qui se se Ægyptios vocant, & vulgò *Cingari*, seu *Cynigeri* appellantur. Ægyptios se vocant, quamuis Ægyptum nunquam viderint; etsi secta eorum inde sit oriunda. Quare larido inuncti in sole nigrescunt, vt se Ægyptios esse, colore mentiantur. Superstitiosum, & plerumque etiam magicum hominum genus, ab incunabulis doctum mendacia vendere, falsa vaticinari, ore decipere, manu clepere, fraudibus triumphare. Quid illis credendum putes, qui, vt fallant, vultum fuligine pingunt? & fuce vtuntur, vt possint de peregrina patria gloriari? Quam multos illi prædictionibus suis sefellerunt? quoties in mendacijs sunt deprehensi? quoties de furtis accusati? Et tamen eis creditur? ab eis mendacia pretio emuntur? & multâ pecuniâ artes discuntur plenæ vanitate? Quis vniquam tam prodigus extitit, vt argento imposturas præstinaret? Hoc tempore (atque vti nam non in hac vrbe) tales fuere, qui admirabiles, improbas, perniciosas ab eis certatim emerunt imposturas. Vultis scire quas? ipsi isti Ægyptij Ducibus suis, ac Duces inter epulandum cum risu recensue-

runt, mulieres Ægyptias passim grande lucrum fecisse, non solum apud ancillas, sed etiam apud ciuium aliorumq; honestorum dominorum filias vendita eis prorsus nihili medicinâ. Pro quoniam morbo? pro uteri tumore. Quem morbum salaces puellæ maximè timent, ne hydropicæ videantur, eaque propter tamquam non sanæ nullos maritos acquirant.

Intelligitis, opinor, quid velim dicere. Non multis mouenda est hæc Camarina. Immo mouenda, vt amoueat. Nam 1. vniuersim prohibitum est, à talibus consilium vel auxilium petere.

XI.

Non declinetis ad magos, nec ab ariolis aliquid sciscitemini, vt pol. Leuit. 19. 26.

luamini per eos, ego Dominus Deus vester. Ac rursus: Anima que Leuit. 20. 6.

declinauerit ad magos & ariolos, & fornicata fuerit cum eis, ponam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui. Non est ergo iocus, non res leuis existimanda, si tales consulantur. 2.

XIX

Quid, obsecro, mortales, apud mendacij patrem, apud tot fraudum matres, quærunt veritatem? Ad hos clamat Propheta: *Filij*

Psal. 4. 2.

hominum vsquequò graui corde? vt quid diligitis vanitatem, & queritis mendacium? Ipsæ istæ Ægyptiæ mulierculæ rident vel credulitatem, vel simplicitatem istarum puellarum. Dant enim eis verba, non remedia contra partum. Dant eis radículas, quas aut ipsæ non cognouerunt, aut passim in hortis, campis, siluis obuias habuerunt; aut fortasse etiam mandragoram, vel circeium, vt alij

Plin. lib. 25. cap. 13.

vocant, vt vesano gramine fœctum non prohibeant, sed foueant.

3. Quorsum autem, ô stultæ puellæ, talem artem discitis? nonne animaduertitis matrimonijs aduersam, aduersam honestati? Nul- li enim alij rei seruit, nisi vt pudicitiam liberè, ac sine securæ prolis metu, prostituere valeatis. 4. Itaque etiam per vos multi iuuenes corrumpuntur, qui tantò licentiùs lasciuiam sequuntur, quantò se sperant securiùs peccaturos. 5. Atque hæc iustissima Dei permissio est, vt quia Mundus vult falli, sua malitia fallatur, & de malo in malum cadat. Cùm enim iuuenes tantò audaciùs delinquant, quia putant se impunè delinquere; & puellæ tantò procaciùs pudorem omnem abijciant, quia putant se non parituras: ecce contrarium euenit. Nam paulatim, præter opinionem, grandescunt, & intumescunt, dum videntur fieri pinguiores, & animæ duæ in vno corpore maius domicilium requirunt. Tunc,

tunc extrema gaudij luctus occupat, tunc vident se in muscipulam incidisse; tunc in aliquem pagum migrandum est, vt partus exoneretur, tunc cum nuptijs properandum, ne puella antè mater fiat, quàm sponsa; & Genethliaca citius quàm Epithalamia cantantur: tunc de fuga circumspicitur; tunc grauiora remedia quærentur. Nam quæ femina ita animo constituta est, vt velit medicinam sumere, ne partum concipiat, facile à Stygio suggestore persuadetur, vt postquam concepit, partum pellat: immò vt editum in lucem strangulet, nec jam tantùm vita, sed etiam æterna beatitudine priuet; primùm impudica, deinde meretrix, mox dæmonum consultrix, deniq; propriij infantis interfectrix, tandem & ipsa carnifici tradenda.

XII.

Huc denique ducunt ioci iuuenum, leuitas puellarum & familiaritas Ægyptiarum feminarum. Ob hæc Deus vrbes, provincias & totas bellis plectit nationes. Nam hanc causam ipse *Deuter. 18. 9.* iudicauit sibi fuisse olim gentium excindendarum. *Quando ingressus fueris terram, inquit, quam Dominus Deus tuus dabit tibi, caue ne imitari velis abominationes illarum gentium, nec inueniatur in te, qui lustris filium suum, aut filiam, ducens per ignem: aut qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia atque auguria, nec sit maleficus, nec incantator, nec qui pythones consulat, nec diuinos, aut quærat à mortuis veritatem. Omnia enim hæc abominatur Dominus, & propter istiusmodi scelera delebit eos in introitu tuo. Ite nunc, & consulite Cingaros, & Cingaras. Hanc mercedem vobis promittit Deus. Propter istiusmodi scelera delebit vos. Non potest ferre hanc immunditiam purissimus spiritus. Abominatur sordes istas. Fœrent ante illum eiusmodi homines, libidinis cæno, spurcum sibi met ipsis mutuae impudicitiae nidorem inhalantes. Quamquam istis tam horrida horrore non sunt, quia idem omnes fœtor infecit. Hirceus capræ, & capra hirco bene olet. Non sentiunt ampliùs nauseam, quibus est vna libidinis fornicationumq; sentina, cœnumq; quasi ex omnium platearum & cloacarum labe collectum. *Jerem. 7. 9.* quid super his non visitabo, dicit Dominus; & in gente tali non electetur anima mea? Ascendite muros eius, & dissipate, consummationem autem nolite facere: auferre propagines eius, quia non sunt Domini, nec Matris Domini; vt quid enim Virgo protegeret non solum*

virginis

virginitatis, sed etiam omnis castitatis & honestatis hostes: Si non solum natu maiores, sed etiam illi quos pudor maxime de-
 eet, atque ætas ipsa vult esse innocentes, sunt impudici; si tam-
 rarum est ac nouum, iuuenem esse castis moribus, quam rarum
 videri potest, quemlibet ganeonem non esse ganeonem, aut quem-
 eumque sæuum non esse sæuum, si tam infrequens est & inuisita-
 tum, adolescentem non esse impudicum, quam nouum & inaudi-
 tum, iuuenem non esse iuuenem, & adolescentem non esse adole-
 scentem; quid mirum est, si super his visitet Dominus & in gente
 tali vlciscatur anima illius? Si auferat ferro, igni, fame propa-
 gines tales? *quia non sunt Domini.* Dauidi non pepercit, scidit
 regnum Salomonis: idem adhuc est Deus, idem Dominus, idem
 Iudex, æque nunc, atque ante mille annos impietatem execratur.
 Qui ergo bella nolunt, causam belli amoueant, nihil coram pue-
 ris inhonestum loquantur, spurciculos sermones non doceant,
 nihil agant, quod oculos offendat innocentum; aut si de filijs suis
 aliquid audiant indecens, non arrideant; si intelligant eos mulie-
 rem Ægyptiam consuluisse, non indulgeant, sed vultu, verbis,
 verberibus castigent; Deumque præueniant longè grauius verbe-
 raturum: qui sublato etiam bello, quos ferrum non correxit, fa-
 me, peste, morte potest emendare.

Ad reges reuertamur, regumque historiam in compendio
 percurrendam. Maxime huic æuo commonendo idoneus est rex
 Ieroboam, qui vbi è tenui fortuna ad sceptrum emerfit, nulla
 Dei rerumque diuinarum ratione habita, ad id vnum curas omnes
 impendit, vt regnum suum, per fas & nefas, firmaret. Apud il-
 lum enim non mensura regnandi religio, sed regnum erat mensu-
 ra religionis. itaque vt staret imperium, religio iacebat; & cul-
 tus diuinus ex vtilitate æstimabatur. Solebat populus quotannis
 Ierolimam proficisci, sacrificij ergo. Metuebat ergo Ierobo-
 am, ne, si inibi populus paulatim ad regem Iuda Roboam filiū Sa-
 lomonis se adiungeret, esset periculum regni amittendi. Erat
 itaque venienti malo occurrendum. Hic error est eorum, qui di-
 uina humanis postponunt: vbi volunt maxime sapere, stulte-
 scunt; & dum asylum quærunt, in mucronem incurrunt. Ierobo-
 am, ne populus ad sacrificia iret Solymæ, aptissimum in speciem
 consilium

XIII.

Vide de hoc
 fusè Pet. Ræ-
 badeneram.
 lib. 1. de Prin-
 cipe Christi-
 ano. c. 14.

3 Reg. 12. 26.

consilium inuenit. Duos aureos vitulos effigiauit, geminum fanum, in Dan vnum, alterum in Bethel ædificauit, ibi idola posuit, vitulinos Deos, edixitque, vt populus nusquam alibi, nisi ibi victimas immolaret. Callidissimum hoc, & præsentissimum videbatur, sed inconsultum & amens consilium erat; nam factum est *verbum hoc in peccatum. Et propter hanc causam peccauit domus Ieroboam, & auersa est, & deleta de superficie terra.* Quare illud ipsum consilium, quod statui Politico tuendo existimabatur accommodatissimum, re ipsa fuit maximè perniciosum, regnumque non stabiliiuit, sed labefactauit; non iuuuit, sed funditus euertit. *Fuitque bellum inter Roboam & Ieroboam cunctis diebus.* quin & Abiam eum prælio lacessuit, & Asa, reges Iudaici: vixit Ieroboam multis doloribus concruciatu, grauibusque incommodis afflictus. Eo defuncto, Nadab filius eius vix duobus annis regnum tenuit. Nam quia patri etiam in sceleribus successit, seruus eius Baasa regnum simul ac vita exiuit; statimque eo occiso omnem familiam Ieroboam adeo stirpitus excidit, vt ne vnus quidem superesset. Scriptura, cum peccatum Ieroboam, speratamque Prophetæ monitionem memorasset, addidit hæc verba, *Propter hanc causam peccauit domus Ieroboam, & auersa est, & deleta de superficie terra.* Talia ferè sunt consilia Politicorum (quorum iste Ieroboam clarissimum exemplar) inquit Lessius, qui Religionem seruire faciunt politica, & saltem fidem ac Religionem amplectantur, qualem regno vel obtinendo, vel retinendo, vel augendo, alijsque scopis sibi propositis putant commodiorem. Etsi enim eorum consilia videantur speciosa & vtilia, tamen plerumque successu temporis maximis difficultatibus Principes inuoluunt, & eis perniciem adferunt: ita disponente diuina providentia, qua omnibus hominum consilijs dominatur.

XIV.

Rege Ieroboam eiusque filio Nadab interemptis, ad Israëliticum regnum grassatus est Baasa non minoris stultitiæ, quam crudelitatis & ambitionis homo. Quippe qui sciuit, antecessores suos, ob cultum idolorum extirpatos, & tamen ipse idololatra esse non desijt. Quamobrem Propheta Iehu etiam illi interitum prædixit, cuius stirpem in filio Ela Zamri excidit, pariter regni inuasor, & familiæ totius Ieroboamicæ extirpator. Multa hic possent memorari de rege Achab, & vxore eius Iezabel quartâ furia-

rum;

Ib. v. 30.
1. Reg. 13. 34.

3. Reg. 14. 30.

3. Reg. 15. 27.

3. Reg. 13. 34.

Leonard.
Lect. lib. 1. de
promid. Num.
14. Ratione.

rum; multa de regibus Iuda, de Abia, de Afa, de Iosaphat, de Ezechia; qui quodcumque, relicto Deo, Deos adorauerunt, bellis sunt flagellati; quando autem ad Deum per poenitentiam & preces reuersi sunt, illustrissimas de hostibus suis victorias reportauerunt. Inter hæc omnia tot Deus Prophetas misit, qui Iudæos à suprâ memoratis peccatis absterrent, minando, increpando, hortando, consolando. Sed cùm semper in miserias suas, & ad vomitum redirent, neque cladibus neque promissionibus emendati, nullumque peccandi finem facerent, agris, domicilijs, vrribus, regnis, libertate ipsa privati, in seruitutem traditi atque in Assyriam abducti sunt; & captiuitate Babylonica alijsque immensis calamitatibus exagirati; donec lamentabile illud excidium Ierosolymitanum à Romanis illatum paterentur, quod iam aliàs descripsimus.

Bella igitur, quantumuis horrida, quantumuis mala, diuine iustitiæ esse opus, vel hinc constat, quia ijs Numen plerumque scelera Iudæorum castigauit; ad quod opus peragendum adhibuit reges, vel populos vicinos, Assyriorum, Chaldæorum, Ægyptiorum, Romanorum, per quos acerrimè fuere flagellati. Ita decem tribus, vbi à Regibus Syriæ magnis cladibus affectæ, tamen in sua malitia perseverarunt, tandem iustissimâ summi Iudicis sententia stirpitus ab Assyrijs sunt eradicatæ, vniuersis vel occisis, vel in perpetuam seruitutem abreptis. Ita tribus quoque Iuda & Benjamin, quæ solæ è duodecim restabant, postea à Chaldæis attritæ sunt, & in Chaldæam traductæ, vbi per septuaginta annos durissimam seruitutem seruierunt. Inde quoque, vbi satis pro delictis suis plexi sunt, liberatæ in patriam & pristinum felicitatis suæ florem redierunt, populo, diuitijs, & delicijs auctæ, donec tandem, Messia crucifixo, & repudiata diuina sapientia, cælestique veritate contempta, clade vltima maximaque per Titum vrbi & genti procurata, perfidiam luerunt. Quemadmodum autem Iudæos, ob sua delicta, bellorum exitijs iustissimè castigauit Deus, ita etiam, vt suprâ docui, alios quoque populos, ob sua peccata, hostium armis attriuit, vt de Ægyptijs, Tyrijs, Idumæis, Moabitjs, Syris, Assyrijs, & Chaldæis diuersi Prophetæ perspicuè docuerunt.

2. Paral. 33.
2. Paral. 14.
2. Paral. 20.
2. Paral. 32.
4. Reg. 19.

Suprà cap. 53.

XV.

Isaias à cap. 13. vsque ad. 25. & cap. 45 & 46.
Ierem. 46. & seqq. Ez.

Vuuu

CAPVT